

Inercoīds – netriviālas sistēmas kustība

J. Tambergs, G. Māliņš, A. Andrejevs

Motivācija

- Jau kopš pagājušās tūkstošgades turpinās asi strīdi par Inercoīdiem un alternatīviem kustības mehānismiem
- Lai arī no vienkāršas mehānikas viedokļa situācija šķiet primitīva, zinātniekiem par to ir atšķirīgs viedoklis
- Raksturīga visu strīdu pazīme ir viennozīmīgu pierādījumu trūkums
- Patiesībai ir nozīme!

Referāta saturs

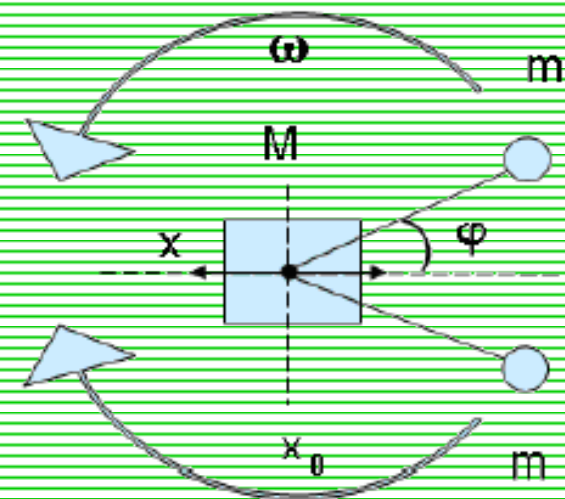
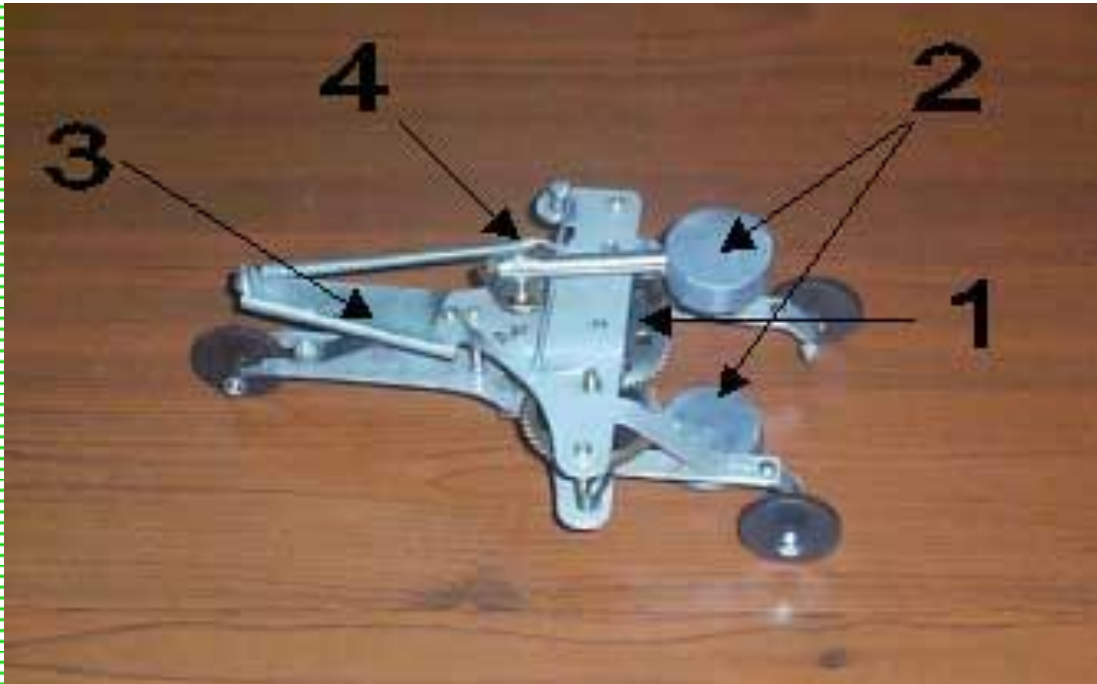
- ❑ Inercoīds, tā darbības princips, kustība un tās demonstrācija (G. Māliņš)
- ❑ Inercoīda kustības iespējamie skaidrojumi (J. Tambergs)
- ❑ Videomateriāli par eksperimentiem ar inercoīdiem (A. Andrejevs)
- ❑ Kopsavilkums – patreizējais stāvoklis un perspektīvas (J. Tambergs)
- ❑ Diskusija

Referāta saturs

- Inercoīds, tā darbības princips, kustība un tās demonstrācija (G. Māliņš)
- Inercoīda kustības iespējamie skaidrojumi (J. Tambergs)
- Videomateriāli par eksperimentiem ar inercoīdiem (A. Andrejevs)
- Kopsavilkums – patreizējais stāvoklis un perspektīvas (J. Tambergs)
- Diskusija

Kas ir Inercoīds ?

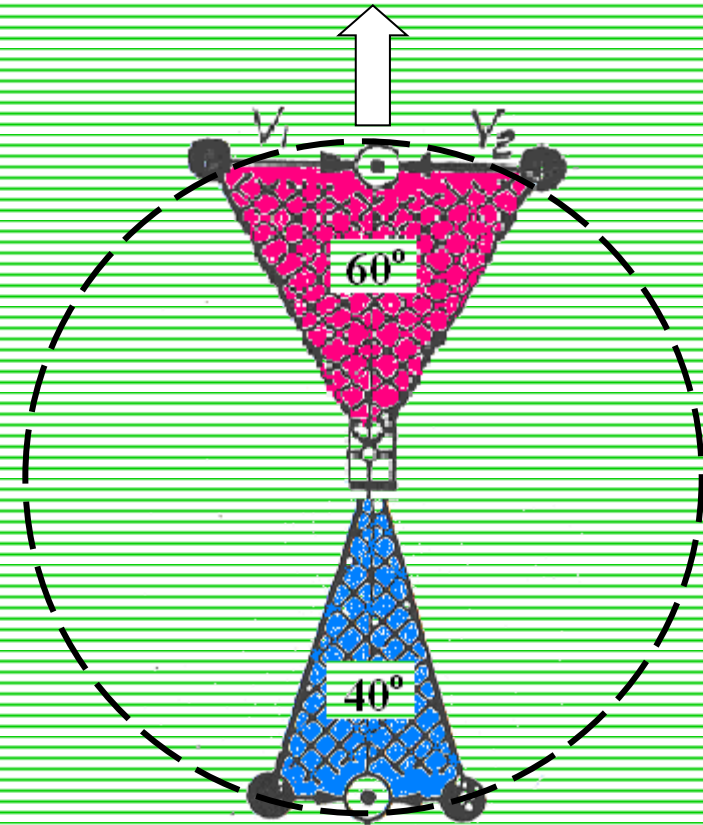
1 - dzinējs; 2 - atsvari m ; 3 - korpuss M ;
4 - motors-bremze

Inercoīda vēsture

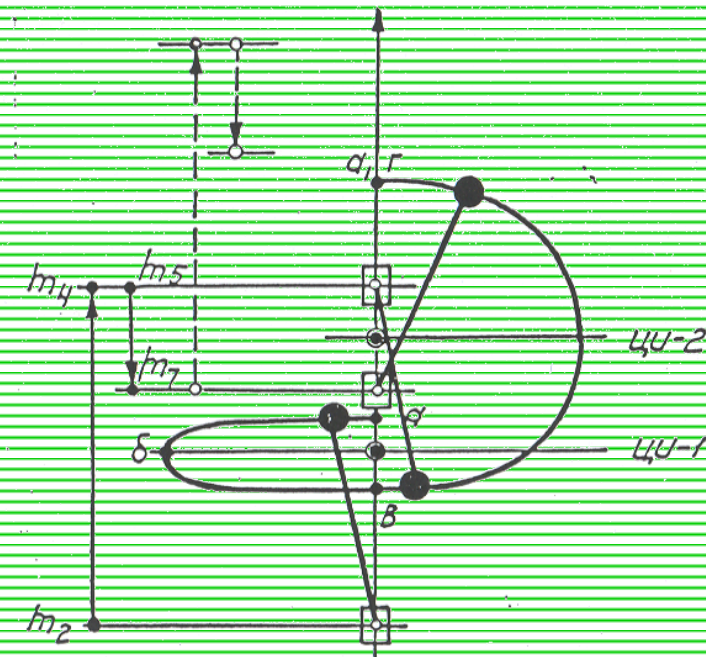
- 30-to gadu sākums – Permas rūpnīca
- krievu inženieris Vladimirs Tolčins
- Genādijs Šipovs – 4D-žiroskops

Inercoīda darbības princips

- Paātrināšanās :
330 - 0
- Bremzēšanās :
160 - 180
- Dzinējs kompensē
enerģijas zudumus

Inercoīda kustība

□ Pilns mehānisk process:

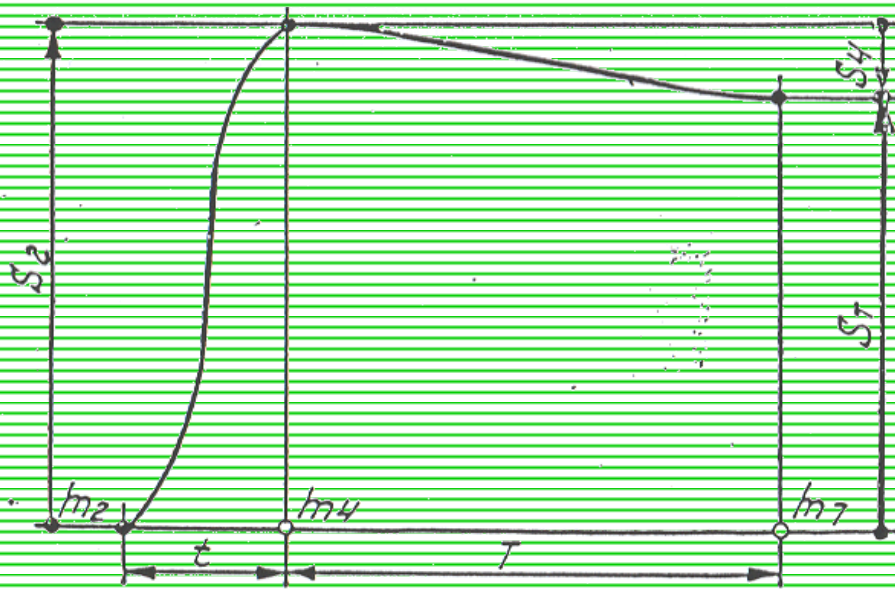
- ķermenis
- atbalsta punkts (otrs ķermenis)
- mijiedarbības spēks

□ Hipotēze:

- rodas sistēmas "dinamiskais inerces centrs"

Inercoīda kustība

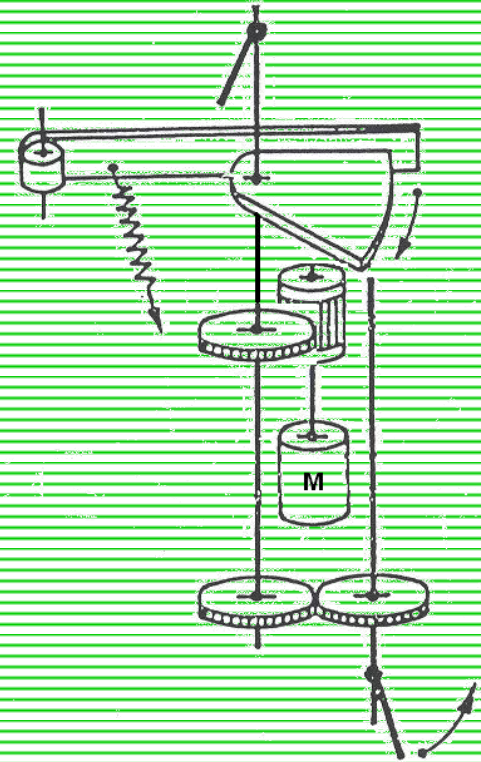
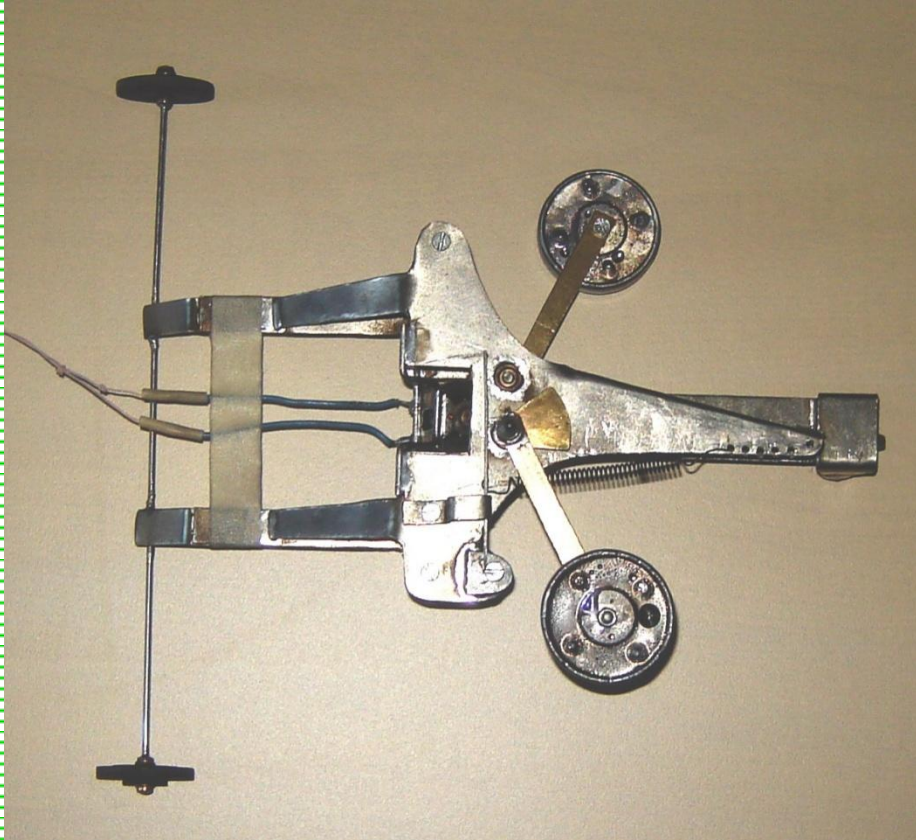

$$S_T = S_2 - S_4$$

□ Korpusa ceļš vienas pilnas takts laikā

- S_2 - korpusa ceļš gājienā uz priekšu;
- S_4 - korpusa ceļš gājienā atpakaļ;
- S_T - korpusa pārvietojums takts laikā;
- t - procesa laiks korpusa gājienā uz priekšu;
- T - procesa laiks korpusa gājienā atpakaļ

Inercoīda modelis

Inercoīda tehniskie dati

□ Mehānisma masa (bez atsv.)	225 g
□ Viena atsvāra masa	115 g
□ Atsvāra pleca garums	60 mm
□ Barošanas spriegums	6-9 v
□ Izmēri (G×P×A)	240×220×90

Inercoīda kustības īpatnības

- ❑ Gājiens uz priekšu (Ft) – atpakaļ (fT)
- ❑ Mehānismam nav inerces
- ❑ Enerģija tiek patērēta mehānisma iekšējās berzes un ārējās vides pretestības pārvarēšanai
- ❑ Inercoīds neizmanto virsmu, lai atgrūtos no tās
- ❑ Samazinoties ārējās vides pretestībai inercoīda kustības efektivitāte (vid. ātrums) pieaug

Inercoīda kustības demonstrējums

Tehniskās problēmas

- ❑ Fiksēti paātrināšanas – bremzēšanas sektori
- ❑ Nepārtraukta enerģijas padeve
- ❑ Mehānisma asimetrija
- ❑ Sistēmas smaguma centrs pārvietojas

Referāta saturs

- ❑ Inercoīds, tā darbības princips, kustība un tās demonstrācija (G. Māliņš)
- ❑ Inercoīda kustības iespējamie skaidrojumi (J. Tambergs)
- ❑ Videomateriāli par eksperimentiem ar inercoīdiem (A. Andrejevs)
- ❑ Kopsavilkums – patreizējais stāvoklis un perspektīvas (J. Tambergs)
- ❑ Diskusija

4 efekti Inercoīda kustībā

- ❑ Relatīviskā asimetrija
- ❑ Visdoma efekts gravitācijas laukā
- ❑ Inercoīda kustības skaidrojums ar berzes spēkiem
- ❑ Inerces (torsionu) spēku ietekme

Relatīviskā asimetrija

- ❑ SRT ķermeņa masa pieaug līdz ar ātrumu
- ❑ Inercoīda korpuss kustās pa taisni, kamēr atsvari – pa riņķa līniju
- ❑ Tāpēc atsvaru lineārais ātrums un līdz ar to masa mainās vairāk, nekā centrālajam ķermenim
- ❑ Līdz ar to “ātrajā” gājienā uz priekšu atsvaru masu attiecība pret korpusa masu būs lielāka, nekā “lēnajā” gājienā, kas arī nobīda sistēmas masas centru

Visdoma efekts

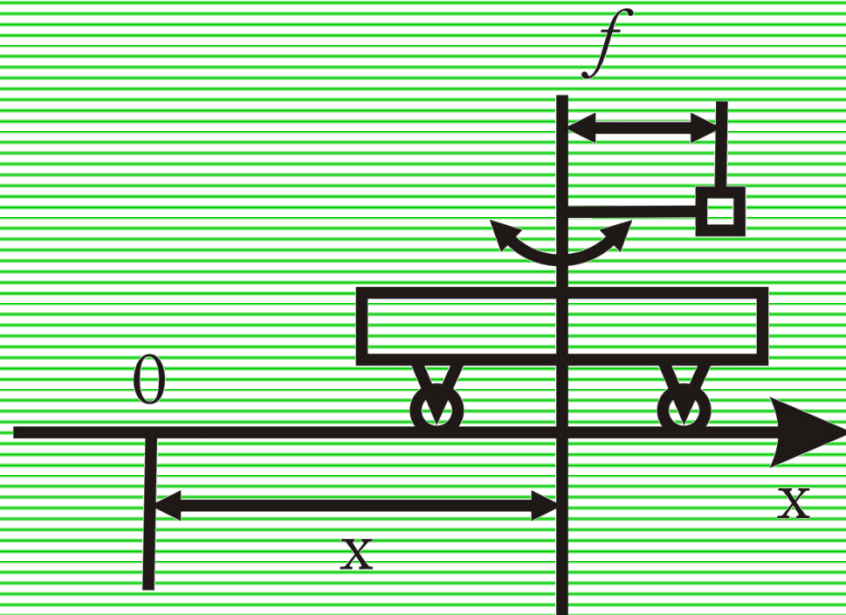

- ❑ Absolūti ciets ķermenis nevar pārvietoties pa liektu telpu, jo tam būtu jādeformējas pārvietošanas rezultātā
- ❑ Tātad, ja kvaziciets ķermenis liektā telpā deformējas atbilstošā veidā, tam ir jāpārvietojas
- ❑ Šo efektu, kurš ir spēkā arī kustībai gravitācijas saliektajā telplaikā, pirmais uzrādīja D. Visdoms [SCIENCE **299**,1865 (2003)], tāpēc mēs uz to atsaucamies kā uz Visdoma efektu

Inercoīda kustības skaidrojums ar berzes spēkiem

□ E. L. Taruņins *et. al.* 1970

□ Tolčina inercoīda kustības vienkāršots uzdevums

Taruņina uzdevuma apzīmējumi

- M – korpusa masa
- $m=2m_0$ – rotējošo atsvaru kopējā masa
- $M+m$ – inercioīda kopējā masa
- $f(t)$ – atsvaru periodiskās kustības projekcija uz x asi
- $f(t)=l \cos \omega t$ (l – atsvaru stieņa garums)
- x - korpusa koordināte
- x_c – inercioīda masas centra koordināte

Taruņina uzdevums

- Tolčina inercoīda Ņūtona kustības vienādojumi

$$(M + m) \frac{d^2 x_c}{dt^2} = -F_b$$

$$x_c = \frac{Mx + m(\xi + f)}{M + m}$$

$$\frac{d^2 x}{dt^2} = -\frac{F_b}{M + m} - \frac{m}{M + m} \cdot \frac{d^2 f}{dt^2}$$

Taruņina uzdevuma rezultāti

- Ja ārējais berzes spēks $F_b = 0$ un sākumā inercoīda masas centrs ir mierā
  1. Inercoīda korpusa koordināte x periodiski mainās – svārstās pēc atsvaru kustības likuma $f(t)$
  2. Inercoīda kustības vidējais ātrums periodā T

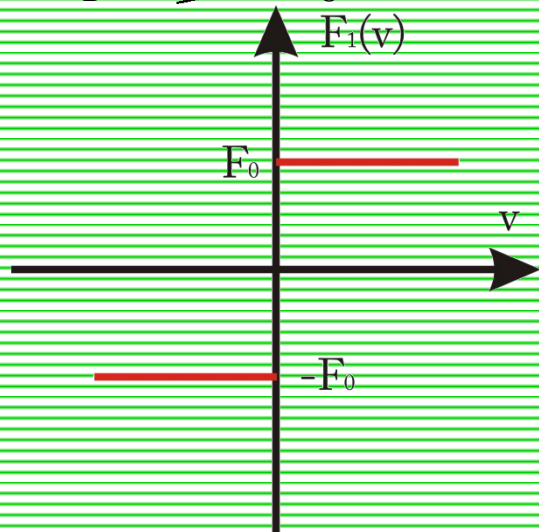
$$\bar{v} = 0$$

un inercoīds tikai svārstās ap kādu stāvokli.

Taruņina lietotie berzes spēku modeļi

1. Sausā kuloniskā berze

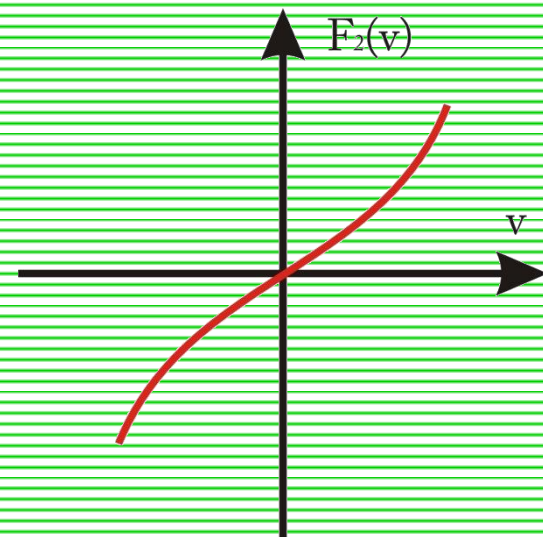
$$F_1 \overleftarrow{v} \equiv F_0 \operatorname{sgn} \overleftarrow{v}$$

F_0 - parametrs

2. Viskoza nelineārā berze

$$F_2 \overleftarrow{v} \equiv \alpha v + \beta v^2 \operatorname{sgn} \overleftarrow{v}$$

α, β - parametri

Taruņina lietotie berzes spēku modeļi

---

3. Trīs parametru formula

$$F_3(\vec{v}) = F_1(\vec{v}) + F_2(\vec{v}) = F_0 \operatorname{sgn}(\vec{v}) + \alpha v + \beta v^2 \operatorname{sgn}(\vec{v})$$

ļauj pie $\alpha < 0$ aprakstīt reālu berzes samazināšanās efektu pie maziem ātrumiem

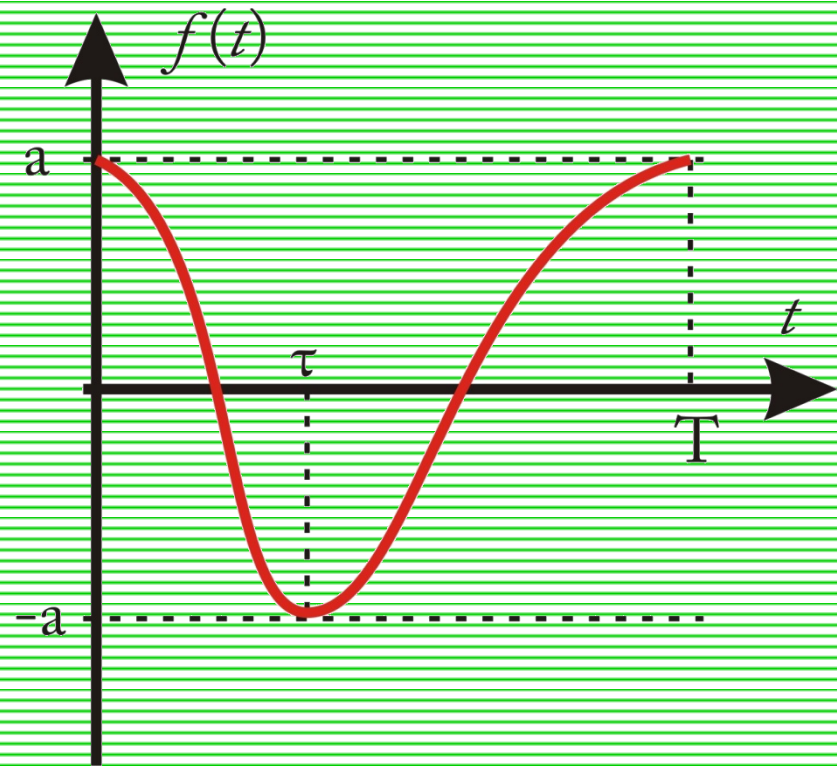
- Pats Taruņins, tomēr, šo formulu aprēķiniem neizmanto kā pārāk sarežģītu

Inercoīda atsvaru kustību raksturojošie parametri

Atsvaru kustības funkcija

$$f(t) = \begin{cases} a \cos\left(\frac{\pi}{\tau} t\right) & 0 \leq t \leq \tau \\ -a \cos\left(\pi \frac{\tau - t}{\tau - T}\right) & \tau \leq t \leq T \end{cases}$$

parametri T , τ , a

Inercoīda kustību raksturojošie parametri

- Sausās kuloniskās berzes gadījumā ir 4 parametri

$$F_1 \overleftarrow{v} = F_0 \operatorname{sgn} \overleftarrow{v}$$

$$T, \quad \tau, \quad \mu = \frac{m \cdot a}{M + m} \quad \bar{F}_0 = \frac{F_0}{M + m}$$

- Viskoizās nelineārās berzes gadījumā ir 5 parametri

$$F_2 \overleftarrow{v} = \alpha v + \beta v^2 \operatorname{sgn} \overleftarrow{v}$$

$$T, \quad \tau, \quad \mu = \frac{m \cdot a}{M + m} \quad \bar{\alpha} = \frac{\alpha}{M + m} \quad \bar{\beta} = \frac{\beta}{M + m}$$

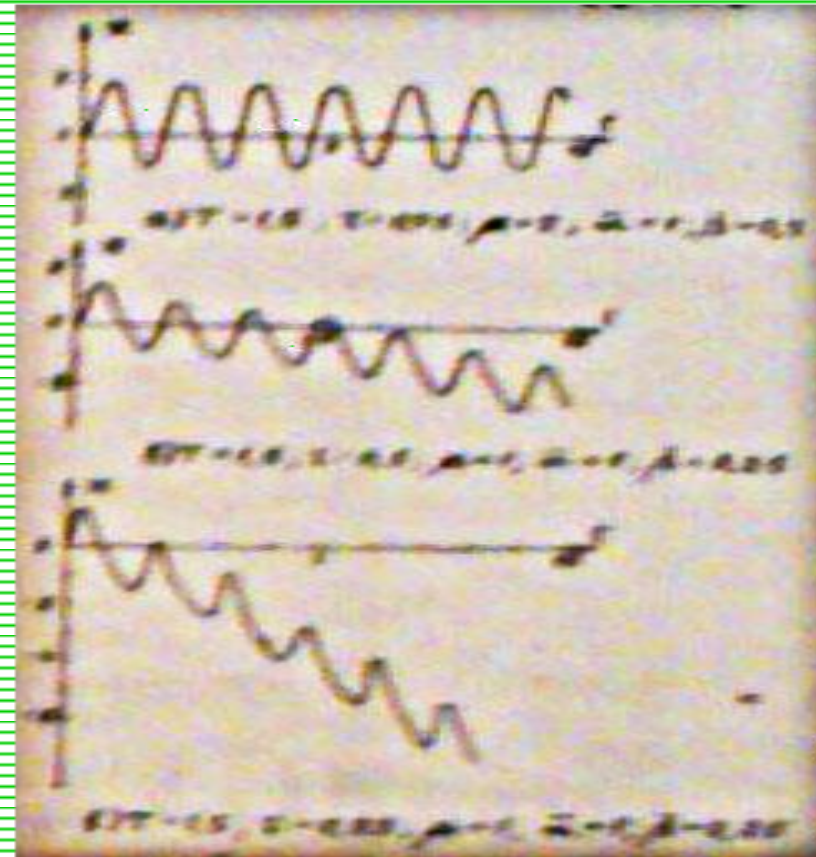
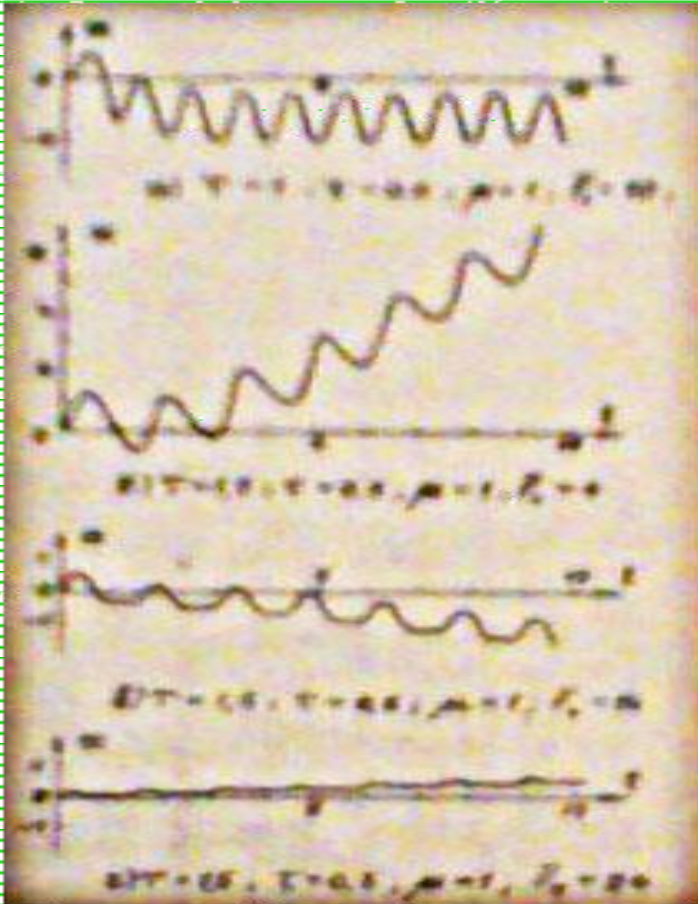
Taruņina uzdevuma aprēķinu rezultāti sausai berzei

T	τ	μ	F_0	Inercoida kustība
1	0.5	1	10	Svārstības uz vietas
1.5	0.5	1	4	Kustība uz priekšu
1.5	0.5	1	14	Kustība atpakaļ
1.5	0.5	1	24	Vāja kustība uz priekšu

Taruņina uzdevuma aprēķinu rezultāti viskozai berzei

T	τ	μ	α	β	Inercioīda kustība
1.5	0.75	2	1	0.5	Svārstības uz vietas
1.5	0.5	1	1	0.25	Kustība uz priekšu, tad atpakaļ
1.5	0.5	1	1	0.25	Kustība atpakaļ

Tipiska inercoīda kustība

Inercoīda korpusa kustības vidējais ātrums

- Inercoīda kustības vidējais ātrums svārstību periodā $\bar{v} = 0$, ja :
  - $F_b = 0$ (berzes nav)
  - $F_b = \alpha v$ (viskozā berze ar $\beta = 0$, pie jebkuras attiecības T/τ)
  - $\tau = T/2$ (neatkarīgi no viskozās berzes koeficientiem α, β)

Bet kas notiek pārējos gadījumos ?

Taruņina 1996 gada uzlabojums

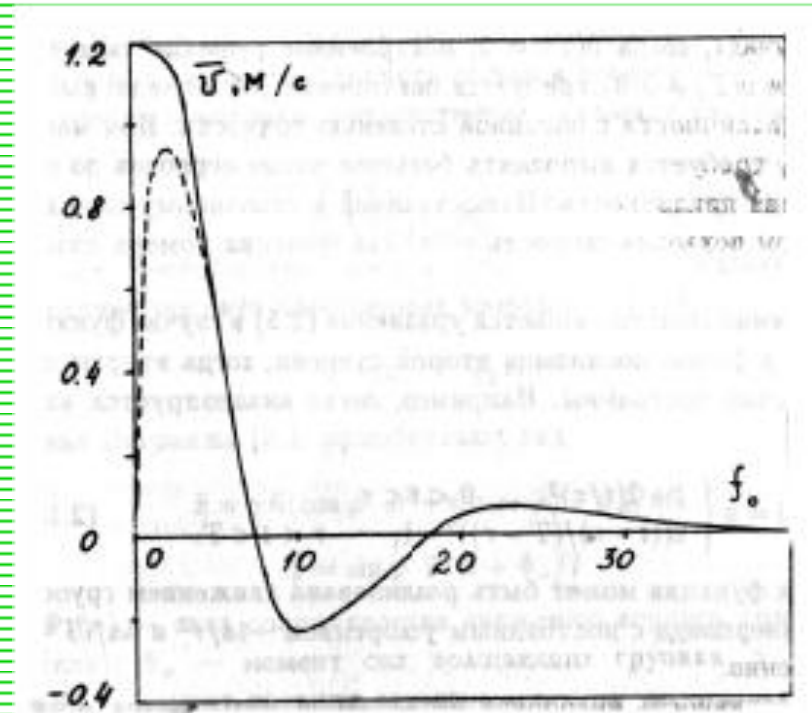
□ Sausā kuloniskā berze

□ $T=1.5, \tau=0.5, \mu=1$

□ Berzei izzūdot
 $F_0 \rightarrow 0$

$$\bar{v} \left(F_0 = 0 \right) = 1.2 \left[\frac{m}{s} \right]$$

inercioīds kustas ... :D

Kā tad īsti ir ar berzes spēkiem?

□ J. Taruņina komentāri (1996)

- "Kā redzams, tad vidējais ātrums netiecas uz nulli pie $F_0 \rightarrow 0$. Svarīgi atzīmēt, ka pie $F_0 = 0$ eksistē bezgalīgs skaits atrisinājumu ar jebkuru vidējo ātrumu, kuru nosaka sākuma stāvoklis."
- "Vispārīgā gadījuma berzes spēku atkarība $F(v)$ ... ir ne vien teorētiski, bet arī eksperimentāli nepietiekami izpētīta."

□ G. Šipovs (e-pasts J. Tambergam, 2007)

- "... Bez tam berzes spēki tiek aprakstīti fenomenoloģiski. Tos pēc vēlēšanās var izvēlēties tā, lai tie aprakstītu novērojamos efektus Tolčīna inercoida kustībā ..."

Inerces (torsionu) spēku ietekme

□ Ņūtona klasiskās mehānikas pamati

- Inerces likums - $m_I a = 0$
- Kustības likums - $m_I a = F$
- Darbības un pretdarbības likums $F_1 = -F_2$

$$\frac{d}{dt} (m_{I1} \vec{v}_1 + m_{I2} \vec{v}_2) = 0$$

- Masas centra impulsa saglabāšanās likums sadursmē

$$m_{I1} \vec{v}_1 + m_{I2} \vec{v}_2 = m_{I1} \vec{v}'_1 + m_{I2} \vec{v}'_2 = \text{const}$$

Rotējošs ciets ķermenis - žiroskops

- Translācijas inerces likums : Cieta ķermeņa masas centrs kustēsies vienmērīga taisnvirziena kustībā, ja uz to nedarbojas ārēji spēki

$$m_I \frac{d\vec{v}}{dt} = 0$$

- Rotācijas inerces likums : Ciets ķermenis griezīsies vienmērīgā rotācijas kustībā, ja uz to nedarbojas ārēji spēka momenti

$$J_I \frac{d\vec{\omega}}{dt} = 0$$

Nūtona-Eilera mehānika

- Nūtona mehānikas vispārinājumu rotācijas kustības gadījuma attīstīja L. Eilers
- Vispārējs uzskats – Nūtona-Eilera mehānika ir Nūtona mehānikas sekas
- G. Šipovs – Nūtona-Eilera mehānikā ir 6 koordinātes un 2 ātrumi
  - Translācijas koordinātes $\{x_1, x_2, x_3\}$ un lineārais ātrums v
  - Rotācijas koordinātes $\{\varphi_1, \varphi_2, \varphi_3\}$ un leņķiskais ātrums ω

Paātrināta kustība pēc inerces

- Translācijas koordinātes ir $\{x_1, x_2, x_3\}$ holonomas, un veido polāru vektoru X
- Rotācijas koordinātes $\{\varphi_1, \varphi_2, \varphi_3\}$ ir neholonomas, un vispār neveido vektoru. Tikai rotācijas koordinātu bezgala mazie pieaugumi $\{d\varphi_1, d\varphi_2, d\varphi_3\}$ veido vektoru, turklāt aksiālu
- Translācijas un rotācijas koordinātu dažādā matemātiskā daba noved pie dažādām fizikālām sekām – rotācija pēc inerces translācijas nozīmē ir paātrināta kustība

Orientēts materiāls punkts

- Ņūtona mehānikā materiālu punktu raksturo 4 koordinātes – x, y, z, t
- G. Šipova izveidotajā Dekarta mehānikā materiālu punktu raksturo 10 koordinātes

$$\underbrace{x, y, z}_{3 \text{ spatial coordinates}} \quad \underbrace{t}_{\text{time}} \quad \underbrace{\varphi_{xy}, \varphi_{yz}, \varphi_{zx}}_{3 \text{ spatial angles}} \quad \underbrace{\theta_{tx}, \theta_{ty}, \theta_{tz}}_{3 \text{ spacetime angles}}$$

- Dekarta mehānikā jebkura kustība ir rotācija "X10" telpā

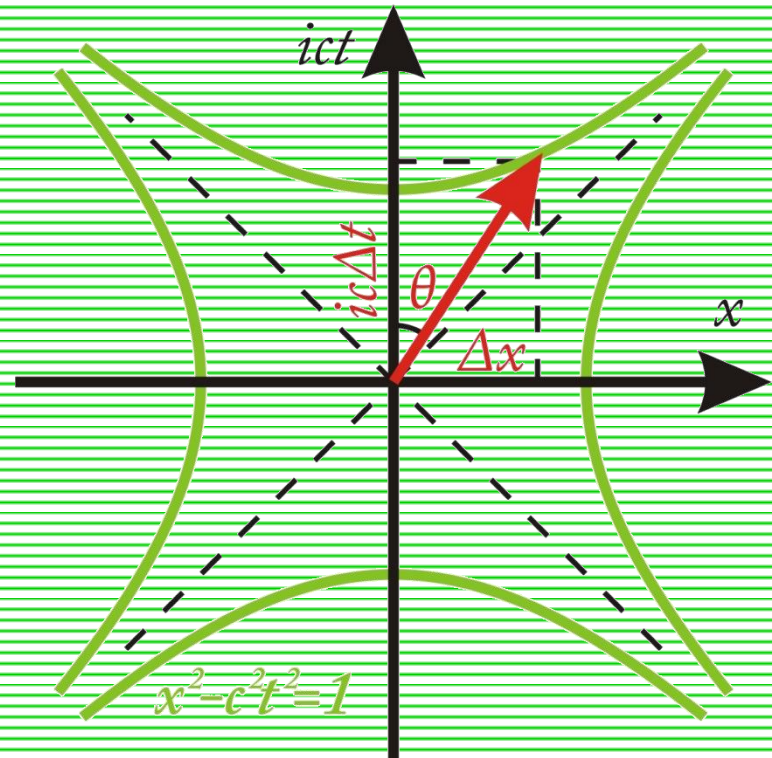
Translācijas ātrums un paātrinājums Dekarta mehānikā

- Ātrums ir leņķis starp kustības virzienu un laika virzienu

$$v_x = \frac{dx}{dt} = c \tanh \theta_x$$

- Paātrinājums

$$w_x = c \frac{d \tanh \theta_x}{dt} \approx c \frac{d\theta_x}{dt}$$

Inercoīds kā 4D žiroskops

- Inercoīda rotāciju Dekarta mehānikā apraksta 4D rotācijas matrica

$$A = R \times L = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & \cos \varphi & \sin \varphi & 0 \\ 0 & -\sin \varphi & \cos \varphi & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \times \begin{pmatrix} 1 & -\tanh \theta & 0 & 0 \\ -\tanh \theta & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

kur $\varphi(t)$ ir atsvaru telpiskās rotācijas leņķis, bet $\theta(t)$ – masas centra kustības (telpas-laika rotācijas) ātrums

Inertā un gravitējošā masa VRT

- VRT pamatvienādojums, kas seko no ekvivalences principa $m_I = m_G$:

$$R_{jm} - \frac{1}{2} g_{jm} R = \frac{8\pi G}{c^4} T_{jm}$$

- Gravitējošo m_G masu definē Einšteina vienādojuma kreisā pusē, kuru iegūst teorētiski, atrisinot vienādojumu
- Inerto masu m_I definē Einšteina vienādojuma labā pusē, kuru uzdod fenomenoloģiski

G. Šipova fizikālā vakuuma teorija

- Izmanto Dekarta mehānikas orientēto materiālo punktu ar 10 koordinātēm
- Izmanto abas telplaika ģeometrijas deformācijas:
  - Lieci (curvature) κ , kas saistīta ar Rīmana liekuma tenzoru R_{jklm} un Ričči tenzoru R_{jm}
  - Vērpi (torsion) χ , kas saistīta ar Ričči vērpes (kontorsijas) tenzoru S_{ijk} un Ričči rotācijas koeficientiem Ω_{jk}^i
- Izmanto Kartāna absolūtā paralēlisma telplaika ģeometriju A_4 , kurā telplaika pilnā deformācija ir nulle

$$\sigma = \kappa + \chi = 0$$

Inertā masa fizikālā vakuuma teorijā

- Fizikālā vakuuma teorijā Einšteina vienādojumā izejošā inertā masa ir pilnīgi ģeometrizēta

$$R_{jm} - \frac{1}{2} g_{jm} R = \nu T_{jm} \quad T_{jm} = T_{jm}(g_{jm}, K_{ijk})$$

kas ļauj aprēķināt matērijas blīvumu un inerto masu no g_{ik} un torsionu lauka K_{ij}

$$\rho = \rho(g_{ik}, K_{ijk}) \quad m_I = m_I(g_{ik}, K_{ijk})$$

- Nerelativiskajā robežgadījumā inertā masa vairs nav konstanta

$$m_I = m_I(\varphi, \vec{v}, \vec{\omega}, \dot{\vec{\omega}}, t)$$

Reaktīvā kustība bez masas izsviešanas

- No fizikālā vakuuma teorijas viedokļa $m_I = m_I(t)$, līdz ar to atbilstošais Ņūtona kustības vienādojums

$$\frac{d}{dt} m v = m \frac{dv}{dt} + v \frac{dm}{dt} = 0$$

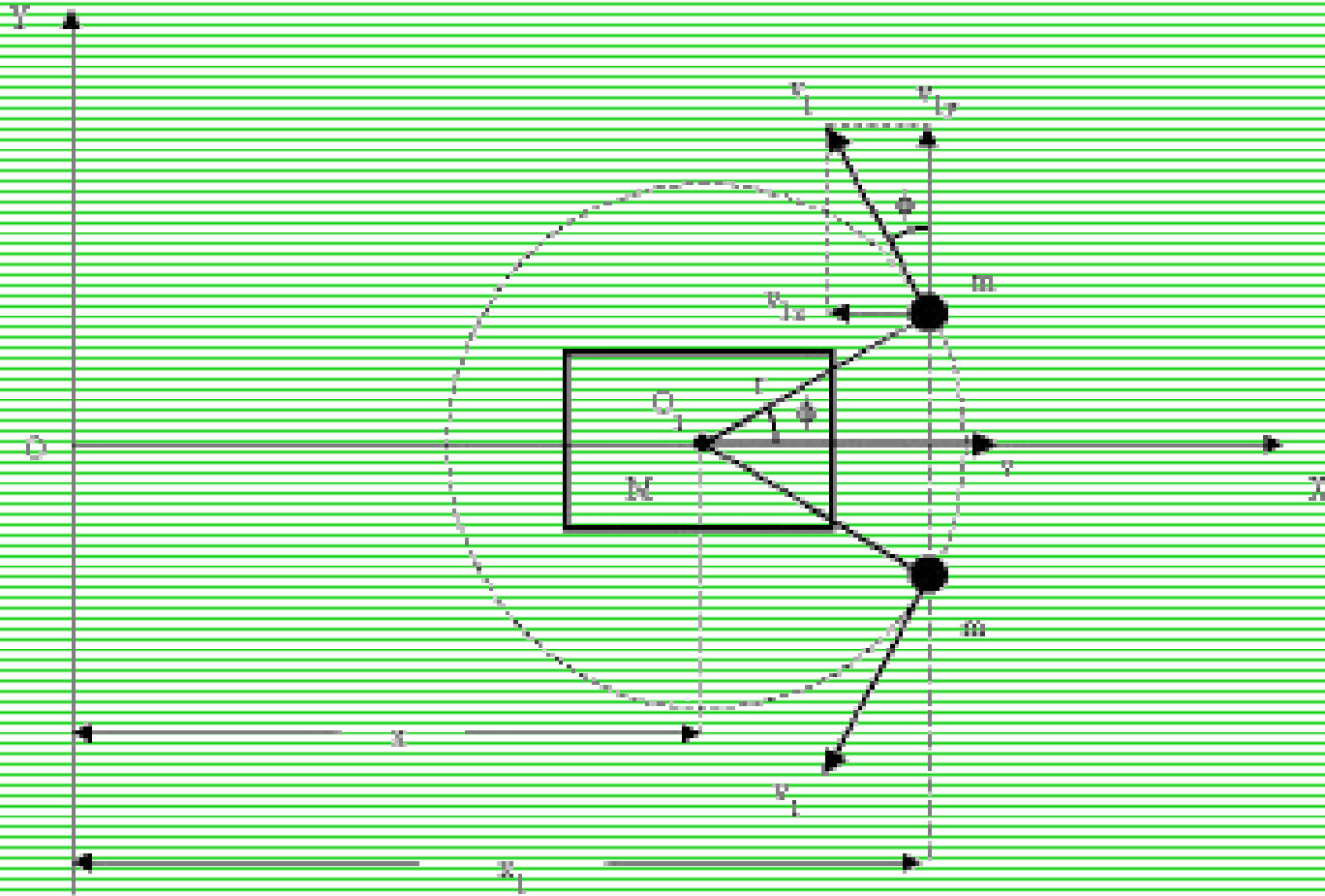
aprakstīs "reaktīvu kustību bez masas izsviešanas", parādot, kā mehāniska sistēma maina savu stāvokli telpā, izmainot savu inerci, bez ārējā spēka ietekmes

- No šī viedokļa Tolčina inercoidā tiek radīts "neņūtonisks" inerces spēks

$$F_{in} = -v \left(\frac{dm}{dt} \right)$$

kura efekts parādās, vadāmi izmainot inercoida iekšējo rotācijas enerģiju.

Inercioīda principiālā shēma Lagranža vienādojumu izvedumam

Apzīmējumi inercioīda Lagranža vienādojumu izvedumā

- M – korpusa masa
- $2m$ – abu atsvaru kopējā masa
- x – atsvaru rotācijas ass koordināte
- x_1 – rotējošo atsvaru koordināte
- r – atsvaru rotācijas rādiuss
- φ – atsvaru pagriezienu leņķis
- v – korpusa lineārais ātrums
- v_1 – rotējošo atsvaru lineārie ātrumi
- ω – atsvaru rotācijas leņķiskais ātrums

Brīva inercioīda Lagranža funkcija

- Brīvam inercioīdam $v = \text{const}$, $\omega = \text{const}$

$$L = \frac{1}{2} M v^2 + \frac{1}{2} 2m v_1^2 = \frac{1}{2} M + 2m \dot{y}^2 + m r^2 \omega - 2m r v \omega \sin \varphi$$

- Lagranža vienādojumi

$$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) - \frac{\partial L}{\partial x} = 0 \quad \frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{\varphi}} \right) - \frac{\partial L}{\partial \varphi} = 0$$

- Translācijas vienādojums

$$M + 2m \ddot{x} - 2m r \dot{\omega} \sin \varphi - 2m r \omega^2 \cos \varphi = 0$$

- Rotācijas vienādojums

$$2m r^2 \dot{\omega} - 2m r \ddot{x} \sin \varphi = 0$$

Brīvs inercoīds Ņūtona mehānikā

□ Brīvam inercoīdam $F_x=0, L=0$

□ Kustības vienādojumi

$$\begin{cases} \ddot{x} - B \frac{d}{dt} (\dot{\varphi} \sin \varphi) = 0 \\ r\dot{\varphi} - \dot{x} \sin \varphi = 0 \end{cases} \quad B = k^2 r = \frac{2m}{M+2m} r$$

□ Atrisinājumi

$$x_c = A + v_0 t$$

$$v_c = -B \omega_0 \sin \varphi_0$$

Brīvs inercoīds Ņūtona mehānikā

□ Korpusa kustība

$$x = A + v_0 t - B \cos \varphi$$

$$\varphi = \omega t$$

$$v = v_c + B \omega \sin \varphi$$

□ Parametri

$$A = x_0 + B \cos \varphi_0 = \text{const}$$

$$v_0 = B \omega_0 \sin \varphi_0 = \text{const}$$

$$\omega = \omega_0 \frac{\sqrt{1 - k^2 \sin^2 \phi_0}}{\sqrt{1 - k^2 \sin^2 \phi}}$$

□ Kopumā masas centrs ir vienmērīgā taisnvirziena kustībā

Inercoīds Ņūtona mehānikā ārēju spēku un spēka momentu iedarbībā

- F_x – ārējs spēks (berze), L – iekšējs spēka moments (motors-bremze)

$$\frac{dv}{dt} - B \frac{d}{dt} \omega \sin \varphi = \frac{F_x}{M + 2m}$$

$$r \frac{d\omega}{dt} - \frac{dv}{dt} \sin \varphi = \frac{L}{2mr}$$

- Atrisinājumi

- J. Taruņins (1996) $F_x \neq 0, L \neq 0$ – inercoīda masas centrs kustas (dažādos režīmos)
- G. Šipovs (2000) $F_x = 0, L \neq 0$ inercoīds nekustas

Brīvs inercoīds Dekarta mehānikā

□ Kustības vienādojumi

$$\begin{cases} \ddot{x}_c = \ddot{x} - B \frac{d}{dt} \left(\dot{\varphi} \sin \varphi \right) = B \omega \Phi \\ r \dot{\omega} - \ddot{x} \sin \varphi = -\Phi \dot{x} \end{cases}$$

kur Φ – inerces (torsionu) lauka funkcija

$$\Phi = 2 \sqrt{\frac{N \sin \varphi \cos \theta}{1 - k^2 \sin^2 \varphi} + \frac{N_\varphi}{k^2}} \quad N_\varphi = \frac{\partial N}{\partial \varphi} \quad N = \frac{L}{2mr^2}$$

Brīvs inercoids Dekarta mehānikā

- Inerces spēks

$$F_i = (M + 2m) \vec{B} \omega \Phi$$

- Inerces spēka moments

$$L_i = -2mr\Phi\dot{\chi}$$

- Inercoida masas centra paātrinājums

$$\ddot{\vec{x}}_c \langle \dot{\vec{\phi}} \rangle = \dot{v}_c \langle \dot{\vec{\phi}} \rangle$$

- Inercoidam var būt viena un tā pati pilnā enerģija, bet dažādas masas centra enerģijas

- Pēc sadursmēm novērojama 4D žiroskopa telpa laika precesija, kas izpaužas kā masas centra ātruma svārstības

Inercoīds Dekarta mehānikā ārēju spēku un spēka momentu iedarbībā

□ Kustības vienādojumi

$$\begin{cases} \ddot{x}_c = \ddot{x} - B \frac{d}{dt} (\omega \sin \varphi) = B \omega \Phi + \frac{F_x}{m + 2m} \\ r \dot{\omega} - \ddot{x} \sin \varphi = -\Phi \dot{x} + \frac{L}{2mr} \end{cases}$$

4D žiroskopa mehāniskā indukcija

- Ja uz inercioīdu darbojas tikai arējs (berzes) spēks $F_x \neq 0$, $L=0$, tad inercioīda absolūti elastīgā trieciēna pret sienu tā masas centrs kustas ar lielāku paātrinājumu, nekā Ņūtona mehānikas gadījumā

$$a = \frac{a_x^N}{1 - k^2 \sin^2 \varphi} \geq a_x^N$$

4D žiroskopa mehāniskā pašindukcija

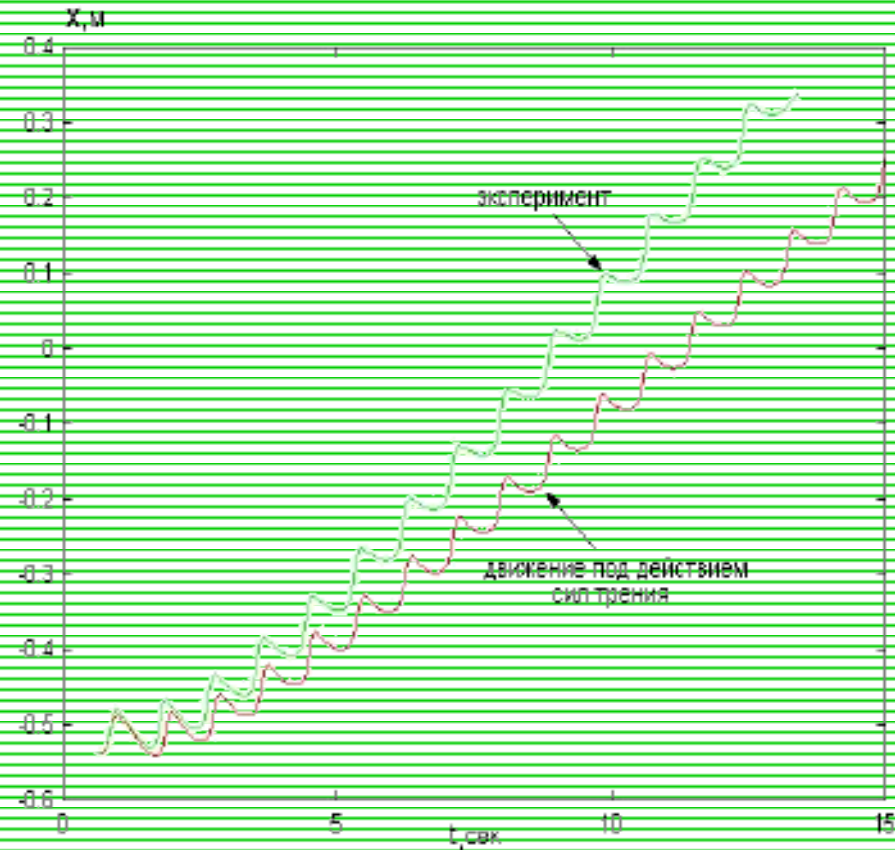
- Ja uz inercioīdu darbojas tikai ārējs (“iekšējs”) spēka moments $L \neq 0$, $F_x = 0$, (motors-bremze), tā izsauktais leņķiskais paātrinājums N

$$N = \frac{N^N}{1 - k^2 \sin^2 \varphi} \geq N^N$$

jo daļa no L padarītā darba paātrina masas centru, atšķirībā no Ņūtona mehānikas

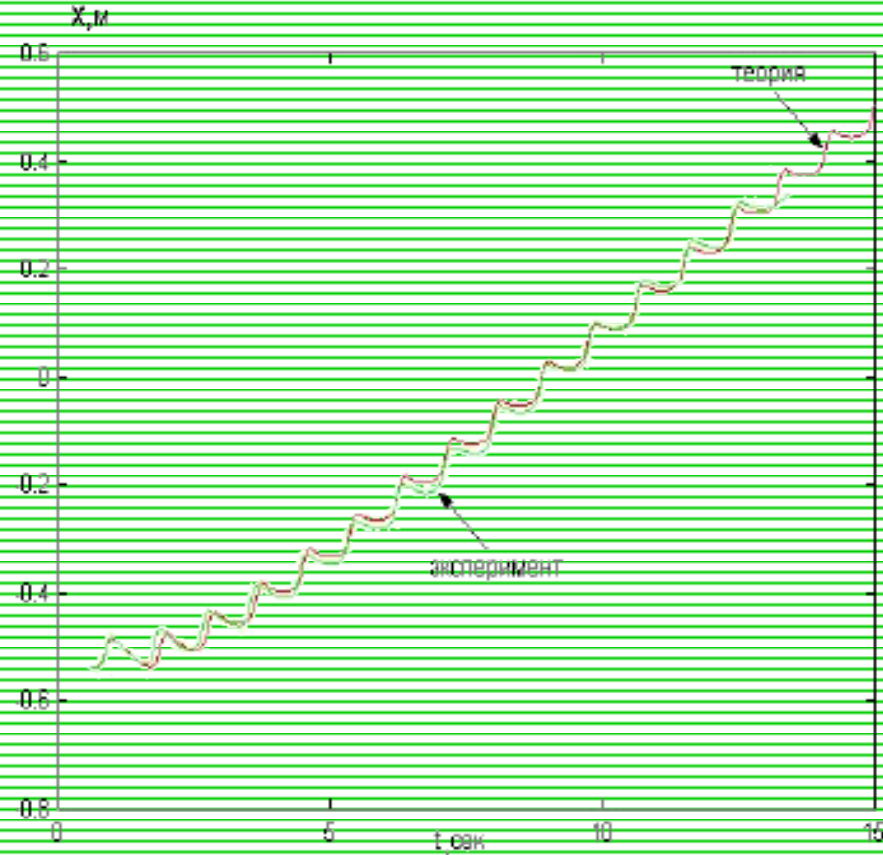
Inercoīda kustība tikai ar berzi

G. Šipova un
A. Sidorova
rezultāti

Inercoīda kustība ar berzi un telplaika vērpes efektu

G. Šipova un
A. Sidorova
rezultāti

Referāta saturs

- ❑ Inercoīds, tā darbības princips, kustība un tās demonstrācija (G. Māliņš)
- ❑ Inercoīda kustības iespējamie skaidrojumi (J. Tambergs)
- ❑ Videomateriāli par eksperimentiem ar inercoīdiem (A. Andrejevs)
- ❑ Kopsavilkums – patreizējais stāvoklis un perspektīvas (J. Tambergs)
- ❑ Diskusija

Referāta saturs

- ❑ Inercoīds, tā darbības princips, kustība un tās demonstrācija (G. Māliņš)
- ❑ Inercoīda kustības iespējamie skaidrojumi (J. Tambergs)
- ❑ Videomateriāli par eksperimentiem ar inercoīdiem (A. Andrejevs)
- ❑ Kopsavilkums – patreizējais stāvoklis un perspektīvas (J. Tambergs)
- ❑ Diskusija

Kopsavilkums

- Uzbūvēts primitīvs inercoīda modelis, veikti daži eksperimenti
- Nopietniem pētījumiem nepieciešams pilnveidots inercoīda modelis (finanses, aparatūra, telpas, laiks)
- Izšķirošs eksperiments – inercoīda izturēšanās bezsvara stāvoklī
  - Lidmašīna Latvijā
  - ZMP “Юбилейный” Krievijā, paredzēts starts 2007. gada decembrī

Kopsavilkums

- G. Šipova Dekarta mehānika un fizikālā vakuuma teorija, lai arī matemātiski eleganta, var tikt eksperimentāli apstiprināta, un var tikt arī noraidīta
- Piemērs : Dīraka idejas
  - $E = \sqrt{p^2 c^2 + m^2 c^4}$ ir elektrons, atklāja arī pozitronu
  - Ir elektriskais lādiņš e , magnētisko lādiņu – monopolu meklē vēl šodien

... paldies par uzmanību ...

Ja vilku baidies, neej
mežā [nepēti inercōīdu]

...